

Palliatieve zorg in de praktijk

Zakboek voor de zorgverlener

Palliatief Support Team UZ Leuven

Acco Leuven / Den Haag

Woord vooraf	7
1 Communicatie en vroegtijdige zorgplanning van de palliatieve patiënt	9
1.1 Inleiding	10
1.2 Triggers voor zorgplanning	11
1.3 Het ziektestadium bepalen	13
1.4 Diagnose en prognose bespreken	21
1.5 Verkennen van ziektebeleving, zorgbehoeften en behandelwensen	24
1.6 Registreren van wilsuitingen en behandelafspraken	36
1.7 Continuïteit van zorg	43
1.8 Besluit	45
2 Palliatieve zorg	47
2.1 Fysieke comfortzorg en symptoomcontrole	48
Toedieningswegen voor medicatie	48
Pijn	52
Gastro-intestinale problemen	65
Respiratoire problemen	86
Urologische problemen	96
Mondproblemen en klachten van de mond	104
Dermatologische problemen	111
Neurologische en psychiatrische problemen	115
Bijkomende problemen	125
Medische urgenties	130
Inzetbaarheid van etherische olie bij de palliatieve patiënt	133
2.2 Psychische ondersteuning	142
2.3 Sociale begeleiding	146
2.4 Spirituele dimensie in de zorg	166

3	Terminale zorg	187
3.1	Tekenen van nakend overlijden	188
3.2	Aandachtspunten voor een terminaal zorgbeleid	189
3.3	Comfortzorg in de laatste 24 uur	192
3.4	Beslissingen bij refractair lijden	196
4	Rouwzorg	213
4.1	Wat is rouw?	214
4.2	Wat is anticiperende rouw?	214
4.3	Kunnen we in de palliatieve zorg rouwverwerking beïnvloeden?	214
4.4	Is elke rouwverwerking hetzelfde?	214
4.5	Bestaat abnormale rouw?	215
4.6	Is rouw gemakkelijk hanteerbaar voor een omgeving?	215
4.7	Kunnen we helpen bij afscheid?	216
4.8	Moeten we iemand stimuleren om de overledene te groeten?	216
4.9	Rouwen kinderen ook?	217
5	Zelfzorg voor hulpverleners	219
5.1	Preventie van burn-out	220
5.2	Preventie van 'emotional fatigue'/secundaire traumatisering	221
5.3	Preventie van morele distress	221
6	Nuttige adressen en websites	223
6.1	Richtlijnen rond palliatieve zorg	224
6.2	Organisatie van palliatieve zorg in België	224
6.3	Palliatieve netwerken Vlaanderen – Brussel	225
6.4	Palliatieve eenheden Vlaanderen – Brussel	226
6.5	Nuttige websites voor patiënten en naasten	228
	Index	230